

Observeren in de lente

Tekst Piet Huitema

In de komende maanden kunt u veel tijd besteden aan het observeren van het bijenvolk en de omgeving. De veranderingen in de natuur gaan razendsnel; bloemen komen en verdwijnen. Ook in het bijenvolk gebeurt heel veel. We kunnen dat zien, horen en ruiken. We moeten echter ook iets doen. Het is van cruciaal belang om op tijd te handelen als we veranderingen zien.

Op de eerste mooie dagen van april is goed te zien hoe de volken de winter zijn doorgemaakt. De volken die flink stuifmeel binnen brengen zullen nog sterker worden. Het blijft oppassen met de voedselvoorraad. Als er een koude periode aanbreekt zal er veel voedsel worden gebruikt. Het is dus zaak op het weer te letten en op de ontwikkeling van de voer voorraad.

Als beginnende imker zult u een volk vaak willen inspecteren. Dat kan gerust en mag zeker als de temperatuur ongeveer 15 °C of hoger is. Door met regelmaat, bijvoorbeeld wekelijks, in

het volk te kijken, blijft u op de hoogte van veranderingen en ziet u wat er gebeurt. Als het goed is ziet u gesloten werksterbroed, stuifmeel en voldoende voer. Ik ga hierna uit van een bijenvolk in één broedbak met tien ramen. Als dat bij u het geval is dan kunt u bij het wegnemen van de dekplank al zien hoeveel raten de bijen bezetten. Een volgende stap is het bekijken van een kantraam. Let vooral op schimmel en het voer dat erin zit. Een beschimmeld raam is gevaarlijk voor een goede ontwikkeling van het volk en dient dus verwijderd en vervangen te worden door liefst een uitgebouwd raam.

Eerste controle van het volk

Het is verstandig om, voordat u de eerste controle doet, een lijstje te maken van onderwerpen waarop u wilt letten. Dit geeft houvast en voorkomt dat u iets over het hoofd ziet. Is de koningin in orde? Is er voldoende voer? Hoeveel raten zijn er bezet? Hoeveel broed is aanwezig? Is er voldoende stuifmeel? Heeft het volk genoeg ruimte? Kunt u nog iets bedenken? Als u deze informatie volgens een vast patroon noteert, krijgt u in de loop van het bijenjaar een goed beeld van de ontwikkeling van het volk en daar hebt

Speeldop op de hoek van het raam. Foto Jan Piet Frens

Moerdoppen in verschillende stadia. Foto Jan Piet Frens

u in volgende jaren plezier van. Tijdens de eerste controle is een niet-gemerkte koningin nog wel gemakkelijk te vinden. Dit is daarom een goed moment om de koningin van een merk te voorzien. Als u langer wacht, wordt het steeds moeilijker haar te vinden. Bij de tweede controle ziet u ongetwijfeld dat het broednest groter is geworden. Afhankelijk van het weer en de drachtomstandigheden kan de voedselvoorraad toe- of afgenomen zijn.

Ruimte geven

Tegen eind april wordt het tijd om na te denken over het plaatsen van een honingkamer en een tweede broedkamer (zie volgende alinea). Het juiste tijdstip om een honingkamer te plaatsen hangt af van de plaatselijke omstandigheden. In een omgeving met bijvoorbeeld veel kersbomen valt het begin van de serieuze dracht samen met de kersbloei. In andere gebieden kan dat anders zijn. Het is daarom van groot belang te ontdekken wanneer welke dracht beschikbaar is. Fiets regelmatig wat rond in de omgeving van de bijenstand binnen een straal van 3 km. Imkers die in de buurt een cursus bijhouden hebben gevolgd zullen ook wel hebben onthouden van de cursus welke dracht er is. Mocht het niet zo zijn, dan zou ik het vragen aan imkers in de omgeving. De meeste imkers zijn graag bereid te helpen.

Wanneer is het tijd voor de tweede broedkamer? Dat hangt van de situatie in het volk af. Als u ziet dat er bijna geen ruimte meer over is voor de koningin om eitjes te leggen dan is het moment aangebroken om de tweede broedkamer te plaatsen. Het beste en eenvoudigste is de broedkamer onder de volle broedkamer te plaatsen. Zet u de tweede broedkamer tussen de volle broedkamer en de honingkamer, dan zal eerst de tweede broedkamer worden gevuld en daarna pas de honingkamer. Gedurende het imkerjaar kunt u oude raat uit de bovenste broedkamer verwisselen met schone raat uit de onderste broedkamer, zodat u in een jaar de oude raat vervangt. Voor alle imkers, maar zeker ook voor imkers met minder ervaring, zijn de maanden april, mei en juni topmaanden. De veranderingen in het volk

Darren en darrenbroed aan de rand van het broednest. Foto Terelyuk

volgen elkaar snel op. Als u de bijenkast wilt openen moet u weten wat u wilt doen en waarom. Ik herinner me goed dat ik regelmatig moest terugvallen op de lesstof van de beginnerscursus. Als ik het niet wist, overlegde ik met een imkermaatje die dezelfde cursus had gevolgd. Het lijkt mij verstandig om de eerste jaren als imker precies zo te werken als in de cursus is geleerd. Dat is namelijk al moeilijk genoeg.

Zwermverhinderend

Op een zeker moment komen er steeds meer darren in het volk en worden er speeldopjes aangezet. Nu is het oppassen, want als de eerste zwermcellen worden gemaakt, hebt u nog maar weinig tijd om het afkomen van een zwerm te verhinderen. De veiligste manier is het maken van een kunstzwerm (veger). Op tijd een veger maken voorkomt dat u het halve volk kwijtraakt. Bovendien krijgt u zo een reservekoningin. De koningin wordt met voldoende bijen in een lege kast met nieuwe of schone, onbebroede raten geplaatst. Let erop dat deze kunstzwerm voldoende eten krijgt. Het is verstandig de veger meteen te behandelen met oxaalzuur tegen varroamijten.

Het hoofdvolk moet nauwgezet worden gecontroleerd op belegde koninginnencellen. Die moeten worden verwijderd. Neem daarvoor de tijd. Bijen die het zicht op de raten

belemmeren moet u afslaan in de kast. Een belegde zwermcel is gemakkelijk over het hoofd te zien. Mocht dat gebeuren, dan kan het volk gaan zwermen.

Op de dertiende dag na het maken van de veger wordt de eerste koningin geboren. Na enkele uren kunnen er meer koninginnen rijp zijn. Die blijven nog in hun cel en laten zich horen met een kwakend geluid. Nu is het tijd de doppen te breken. Doe dat na 16.00 uur. Als u daarvoor een dop niet goed breekt en er een jonge koningin ontsnapt, dan wil die nog wel eens op de vleugels gaan met meenemen van een flinke zwerm. Het gebeurt wel eens dat de eerste koningin een dag later uit de cel komt. Mocht u dus op de dertiende dag geen tuter en kwakers horen, pas dan op. Als u enthousiast doppen gaat wegbreken voordat u zeker weet dat er een koningin is geboren loopt u het risico dat u het volk hopeloos moerloos maakt.

Op de vierentwintigste dag na het verwijderen van de oude koningin komen de laatste darren uit hun cel. Dan zijn ook alle varroamijten uit de cellen gekomen. Zoals u ongetwijfeld weet kan één mijt in een darrencel voor maar liefst zes nakomelingen zorgen. Dit is dan ook een goed moment om een bestrijding met oxaalzuur uit te voeren. ◆